

Σάββατο, 29 Δεκέμβριος 2012 20:45

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

της Ελένης Χωρεάνθη

Παραφράζοντας τη φράση που η συγγραφέας χρησιμοποιεί ως μότο στη «Δεύτερη περιπλάνησή» της (σελ. 28): «Σοφά ανοίγει δρόμο το κακό για να μας παγιδέψει», μπαίνω στον πειρασμό να αντικαταστήσω τη λέξη «κακό» με τη λέξη «αυτογνωσία». Και, ναι μεν, το κακό οδήγησε τις απατημένες διαδοχικά Λήμιες στην τρέλα και στο «κατάπτυστον» έργο τους, η δε αυτογνωσία οδήγησε τη συγγραφέα να συνθέσει ένα αλλιώτικο, σε σχέση με τα προηγούμενα θαυμαστά ιστορικά έργα της, μυθιστόρημα βασισμένο στον πανάρχαιο μύθο, που ολοκληρώνεται σε «πέντε τελετουργικά, σε πέντε –θεατρικά– δρώμενα».

Ευτύχησε να γεννηθεί σ' ένα «εκατόχρονο σπίτι στην οδό Υψιπύλης», στο χώρο δηλαδή όπου, υποθετικά, ήταν τα βασιλικά παλάτια του Θόαντα. Έτσι, μπορεί να παρακαλουθεί από την κλειδαρότρυπα τα εντός των ανακτόρων δρώμενα, αλλά και τα συμβαίνοντα εκτός και κυρίως στις ψυχές των τραγικών ηρωίδων. Περιφέρεται ανάμεσά τους, ζει εντός και εκτός της μυθικής και της σύγχρονης πραγματικότητας, μια τραγική μυθική ηρωίδα κι εκείνη, βιώνοντας και κατανοώντας το διαχρονικό δράμα της απατημένης αιώνια γυναίκας.

Στην πραγματικότητα, την απασχολεί ζωτικά η Λήμιος, η γενέτειρά της, το νησί με τους γυμνούς, χρυσαφένιους λόφους, τις κρυστάλλινες πηγές, τα ιαματικά Θέρμα όπου είχε, λέει ο μύθος, το σιδηρουργείο του ο Θεός Ήφαιστος, τα ερείπια αρχαίων ναών, τα μοναδικά πήλινα ευρήματα ενός πανάρχαιου πολιτισμού που αναπτύχθηκε στη μυθική Πολιόχνη, στην Ηφαιστεία, τα σημάδια του ναού της Αρτεμης, ο Ρωμαϊκός γιάλος, όπου εικάζεται ότι προσορμίστηκε η μυθική *Αργώ* με τον Ιάσωνα και τους Αργοναύτες, ο Μπουρνιάς και ο Πέτασος, η σπηλιά του Φιλοκτήτη και πλήθος άλλα κι αδιάφευστα τεκμήρια για τη συμβολή της Λήμιου στον πολιτισμό.

Με εχέγγυο την παθιασμένη αγάπη της για τη Λήμινο, βουτάει σε πολύ βαθιά νερά και τολμάει να αναλύσει εις τα εξ'ων συνετέθη και να ερμηνεύσει τον αρχαίο μύθο, γίνεται ένα πρόσωπο με διπλή ή διχασμένη προσωπικότητα, μια σύγχρονη γυναίκα και συγχρόνως ιέρεια στον περικαλλή ναό του ηλιόλουστου γυμνού νησιού της, όχι μαινάδα, ο ρόλος των μαινάδων είναι για τις πολύπαθες φόνισσες που αντιμετωπίζει με πολλή κατανόηση και αγάπη σε όλες τις φάσεις του δράματος: στην τρέλα και στο φονικό, στη χειρότερη φάση των δρώμενων, τη συνείδηση της αποτρόπαιης πράξης και τη μεταμέλειά τους και ως την κάθαρση από το φρικιαστικό έργο για να αξιωθεί να βιώσει και το ερωτικό συναπάντημά τους με τους Αργοναύτες για τη συνέχιση της ζωής πάνω στην ξανθή γυμνότητα του νησιού με τη νέα ανθρώπινη σπορά.

Ανεξάρτητα από τις προθέσεις της, τις διασαφηνίσεις που θεώρησε αναγκαίο να κάνει για να μιήσει, προφανώς, τον ανυποψίαστο αναγνώστη στα ορφικά μυστήρια της γραφής της και τα «πιο αρχέγονα στοιχεία της ψυχής, το πάθος, το πένθος, το σπαραγμό, την κάθαρση και την αγάπη» που επιστράτευσε για να πλάσει το ιδιότυπο μυθιστόρημά της, την προσφυγή συχνά στις πηγές για την επιστημονική στήριξη του έργου της, γεγονός που σπάει την ενότητα και την ποιητικότητα του κειμένου, εκείνο που αποκομίζει από την προσεκτική ανάγνωση και μελέτη του πολύ ενδιαφέροντος για πολλούς λόγους βιβλίου, είναι η αγωνιώδης προσπάθεια της συγγραφέως να βρει έναν κώδικα επικοινωνίας της με τους μυθικούς προκατόχους του νησιού της, να δημιουργήσει γέφυρες πάνω από το χάσμα των εποχών και των γενεών τριάντα τριών αιώνων για να συνδέσει διαχρονικά τα πρόσωπα και τα γεγονότα, τις εποχές και τις περιόδους της ανθρώπινης περιπέτειας. Έτσι μπαίνει η ίδια μέσα στο μυθιστορηματικό γίγνεσθαι, πάει κι έρχεται προς και από το μακρινό παρελθόν, αθέατη πάντα, παίρνει μέρος στα δρώμενα, συμπορεύεται, συμπάσχει, περνάει από όλα τα στάδια του ψυχικού μαρτυρίου των Λήμιων γυναικών, όχι ως κριτής, αλλά συμπάσχουσα, συμπονούσα, πασχίζοντας και η ίδια να μαζέψει τα κομμάτια της ψυχής της, τα σκορπισμένα εδώ κι εκεί στα χρυσαφένια τοπία της γυμνής γης της πατρίδας της για να συνθέσει και να συνδέσει τον δικό της μύθο με τον πανάρχαιο των παθιασμένων γυναικών.

Η δυναμική, εξόχως ποιητική, γραφή της ξεπερνάει τις κακοτοπίες και χτίζει ένα ιδιόμορφο, γλαφυρό, ποιητικό μυθιστόρημα, ένα δρώμενο με δομή τραγωδίας που θα μπορούσε κάλλιστα να λειτουργήσει θεατρικά χωρίς τα δεκανίκια, τα επεξηγηματικά σχόλια που αποδυναμώνουν το έργο. Η παρουσία της, άλλωστε, και η συμμετοχή της στα μυθιστορηματικά δρώμενα είναι εμφανής.

ΜΑΡΙΑ
ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΟΥ-ΠΘΘΟΥ

Υψιπύλη

Υψιπύλη, η βασίλισσα του αίματος
Μαρία Λαμπαδαρίδου - Πόθου
Πατάκης